

полкома, в котором найдут отражение схемы по каждому бизнес-процессу;
разработки проекта корпоративной информационной системы коммунальной собственности города, включающего структуры и состав автоматизированных рабочих мест, их функциональных и информационных спецификаций, а также перечня необходимых технических средств.

1.Бочкарев А., Кондратьев В., Краснова В. Семь нот менеджмента. – М.: ЗАО «Журнал – Эксперт», 2002. – 656 с.

2.Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Организация, ориентированная на стратегию / Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп – Бизнес», 2004. – 416 с.

3.Рамбо Дж., Якобсон А., Бус Г. Универсальный язык моделирования: специальный справочный. – СПб.: Питер, 2002. – 665 с.

4.Нильс-Горан Ольве, Жан Рой, Магнус Веттер. Оценка эффективности деятельности компании / Пер. с англ. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2003. – 304 с.

5.Товб А.С., Ципес Г.Л. Управление проектами: стандарты, методы, опыт. – М.: ЗАО «Олимп – Бизнес», 2003. – 240 с.

Получено 09.01.2004

УДК 330.322.3 : 334.716

О.Ю.КУДОЯР, канд. экон. наук

Національний технічний університет „Харківський політехнічний інститут”

ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Розглядаються головні підходи щодо управління процесами розвитку інтелектуальної власності на підприємствах промисловості, в тому числі комунального господарства. Проаналізовано значення та методи управління інформаційними потоками на підприємствах. Запропоновано механізм удосконалення роботи персоналу з інформаційними ресурсами. Відокремлено фактори, що зумовлюють інтенсивність розвитку інтелектуальної власності на підприємствах. Визначено, що досягнення конкурентної переваги можливо лише за умови комплексного підходу до управління ресурсною базою підприємства, центральне місце в якій займає інформація.

Важливою умовою подальшого розвитку науково-технічного прогресу є широкоохоплююча інформація та комп'ютеризація економічних, виробничих та інших процесів. По суті, інформація перетворилася в один з найголовніших ресурсів поряд із фінансовими, матеріальними, сировинними та ін. За оцінками закордонних спеціалістів, розвинуті країни щорічно втрачають 10% національного доходу через недостатню інформованість керівників і спеціалістів [3]. Тому інформація вже зайняла своє головне місце серед ресурсів, що забезпечують розвиток творчого підходу до вирішення важливих економічних та інших завдань промисловості і комунального господарства.

Одним з питань, якому наука приділяє багато уваги, є інформація як ресурс, стимулюючий підприємницьку діяльність. Це зумовлено наявністю великого резерву у вивченні процесів управління інформаційними потоками з метою збільшення корисності зокрема для підприємств промисловості. Дана наукова публікація присвячена вивченню проблеми щодо підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств за рахунок розробки механізмів управління інформаційними потоками.

Практика господарювання національних промислових підприємств у ринкових умовах вимагає від економічної науки вирішення низки завдань, пов'язаних з оцінкою урегульованості інформаційних потоків на окремих підприємствах промисловості; зниженням витрат, пов'язаних з отриманням, обробкою, зберіганням, пошуком інформації; підготовкою та перепідготовкою кадрів; управлінням творчістю.

Дослідженням і аналізом зазначених проблем займаються як вітчизняні так і закордонні вчені. Так, В.Євдокімов [2] у ході аналізу методів обробки даних відокремив проблематику, що потребує поглибленого вивчення – це особливості управління інформацією в різних галузях діяльності, зокрема в промисловості. А.Коренной [3], займаючись вивченням інформації та комунікації, зупиняється на відкритості питань взаємозв'язку масової інформації та інформаційних потоків підприємства. Активно практичною адаптацією методик управління інформаційними потоками, розроблених як вітчизняними так і закордонними вченими, займаються такі науковці: Ф.Бурлацкий, А.Маміконов, О.Тоффлер, А.Урсул та ін. [1, 4, 5].

У ході зазначених досліджень отримано підхід, щодо якісного управління інформаційними потоками. Проводяться активні дослідження у різних напрямках забезпечення конкурентних переваг організації завдяки удосконаленню механізмів управління інформацією. Ці напрями стосуються як дослідження внутрішніх процесів підготовки кадрів до роботи з інформацією при створенні конкурентних переваг, так і вивчення зовнішніх процесів, що здебільшого утворюють різні інформаційні потоки для підприємств у конкретних конкурентних умовах. Поряд із сформульованими проблемами та шляхами їх вирішення недостатньо розглянуті питання управління економічною інформацією в різних умовах господарювання, а також питання пов'язані з практичним регулюванням процесів розвитку інтелектуальної власності.

Отже головна мета статті – проаналізувати існуючу практику управління інформаційними потоками на підприємствах промисловості України, виділити її переваги та недоліки, визначити доцільність її

використання на промислових підприємствах в різних ситуаціях, розробити механізм удосконалення управління інформацією. Під інформацією спочатку розуміли дані, що передають люди усно, письмово або іншим способом за допомогою умовних сигналів, технічних засобів та ін. З середини ХХ ст. інформація є загальнонауковим поняттям, що включає обмін даними між людьми, людиною і автоматом, автоматом і автоматом; обмін сигналами в тваринному та рослинному світі; передання ознак від клітини до клітини і т.д. Тому залежно від галузі використання, інформація може бути економічною, технічною, генетичною та ін. Будь-яке підприємство промисловості представляє собою складний організм, в системі інформації якого переплетені різні види інформації. Звичайно залежно від виду інформації присутні і особливості управління нею. Тому практика господарювання підприємств вирішує проблему своєчасного впровадження сучасних методів та механізмів управління інформаційними потоками. Вирішення такої проблеми знаходиться в площині, що пересікає кадрову, економічну, технічну політики. Не дивлячись на різнобарвність факторів, будь-яка інформація має загальні характеристики (точність, оперативність, достовірність), які поєднують методики управління нею.

Досягнення конкурентних переваг підприємствами в ринкових умовах пов'язане з вмінням адаптуватися та лідирувати в галузі, а це означає наявність структури інформаційних потоків. Це поняття охоплює широке коло технічних, організаційних засобів обробки та передачі даних, знань і навичок людей, а також самі дані зареєстровані в тій чи іншій формі. Принципово нові процеси в розвитку власності виявляються у зв'язку з посиленням тенденцій домінування всезагальної праці в економічному житті суспільства. Отже, інтелектуальна праця стає стратегічним фактором сучасного виробництва. Механізм удосконалення процесів розвитку інтелектуальної власності ґрунтується на систематизації особливостей різних видів та способів роботи з інформацією. Зокрема знання можна розглядати як індивідуальне і колективне. Індивідуальне знання охоплює всі відомості, які використовує індивід для вирішення фахових завдань, нормативні й емоційні елементи цього знання залежать від контексту і часу. До колективного знання входять здатність зіставляти події, історична пам'ять, його обсяг перевищує суму індивідуальних знань завдяки ефекту синергії. Умовно розподілимо механізм на етапи: по-перше, розробка структури інформаційних потоків і підбір відповідальних за цілеспрямованість її елементів; по-друге, розробка проекту заохочення учасників інформаційної структури підприємства до ефективного обміну інтелектуальною власністю з обов'язковим резервуванням ланцюжків для його

удосконалення; по-третє, реалізація вищезазначених структури і проекту.

Людські ресурси є носіями і творцями інтелектуального капіталу, який акумулює наукові знання персоналу, таланти і досвід, визначає професійний імідж. Головним елементом запропонованого механізму є персонал підприємства, від кваліфікації якого залежить ефект його реалізації. Тому, окрім традиційного підходу до формування кадрової політики необхідно його скорегувати з погляду на розроблену модель інформації підприємства. Таке коригування може складатися з письмової регламентації обов'язків і винагород кожного працюючого за надання права користування своїми ідеями підприємству; систематизації джерел поповнення інформацією всіх відповідальних за ефективну роботу елементів інформаційної системи підприємства. Так, американський економіст О.Тоффлер [1] наголошує: „Основною власністю є інформація. Характеризує цю власність те, що ви можете користуватися нею. І я теж можу. Ще точніше – всі ми можемо користуватися цією власністю спільно. Це зовсім особлива форма власності” (переклад наш).

Однак, однією з перепон на шляху ефективної реалізації даного механізму, результатом якого є ефективна інтелектуальна праця постає приватна власність і комерційна таємниця. Вирішення цих питань багато в чому залежить від ефективності законодавчої бази держави. При цьому не можна упускати з уваги тієї обставини, що об'єктивність економічних відносин функціонує у взаємозв'язку із соціально-перетворювальною діяльністю людей. Саме цей елемент компенсує значні протиріччя між використанням підприємцями результатів творчості працівників. Поряд з цим успіх розвитку промисловості України, інновацій, реалізація всіх позитивних результатів вимагають наявності відповідної інфраструктури та методів, а також чіткої урядової політики з цих питань.

Отже, використання в практиці господарювання підприємств промисловості і комунального господарства запропонованого механізму удосконалення управління інформацією, підготовки та перепідготовки персоналу, створення та впровадження новачій в кадровій політиці дозволить: по-перше, підвищити ефективність процесу досягнення мети підприємства завдяки налагодженню процесів роботи з інформацією; по-друге, структурувати роботу з персоналом завдяки впровадженню схеми навчання передовим методикам роботи з інформацією; по-третє, дозволить більш ефективно мотивувати працівників підприємства для виконання організаційних заходів, і як наслідок зменшити витрати, пов'язані з контролем. Всі зазначені результати підтверджу-

ють можливість підвищення конкурентоспроможності організації за рахунок реформування процесів розвитку інтелектуальної власності на промислових підприємствах.

Результати викладених в даній публікації досліджень чітко визначають питання, що потребують подальших вивчень, а саме: механізми обробки інформації на конкретних підприємствах; системи винагороди працівників за ініціацію ідей щодо структуризації інформаційних потоків залежно від галузі діяльності підприємства.

1.Бурлацкий Ф., Тоффлер О. Диалог. «Третья волна» – куда идёт мир? // Литературная газета» от 29 апреля 1987 г. – С.13.

2.Экономическая информатика: Учебник / Под ред. д.э.н., проф. В.В.Евдокимова. – СПб.: Питер, 1997. – 592 с.

3.Коренной А.А. Информация и коммуникация. – К.: Наукова думка, 1986. – 144с.

4.Мамионов А.Г. Управление и информация. – М.: Наука, 1975. – 185 с.

5.Урсул А.Д. Информация. – М.: Наука, 1971. – 294 с.

Отримано 06.01.2004

УДК 338 : 6С (075)

О.М.ГУБА

Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОКАЗНИКА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ

Розглядається система показників, що є складовими стимулювання праці, на основі досліджень інших вчених та власних досліджень автора дається його визначення.

Актуальність теоретичного дослідження показника стимулювання праці підтверджується тим, що досі ще немає чіткого повного його визначення. В будь-якій науковій сфері перш ніж досягти певних практичних результатів вчені проводять теоретичні дослідження. Так, з цього питання найвідомішими є роботи Д.П.Богиня [1], Й.С.Завадського [2], Г.В.Щекіна [3] та ін.

При проведенні дослідження цієї сфери виникло питання: “Що таке стимулювання праці?”, – але чіткого визначення, автор не знайшов. Крім того не має ієрархічної класифікації показників цієї сфери науки про працю.

На основі розробок перелічених вчених автор поставив перед собою завдання розробити класифікацію показників сфери організації праці і дати визначення показнику стимулювання праці.

Принципом пропонованої класифікації є горизонтальний розділ на складові і узагальнюючі показники, а вертикально на три рівні складності. Класифікація представлена в таблиці.